Võlaõigusseaduse ning võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmise seadus (uue tootevastutuse direktiivi ülevõtmine)

§ 1. Võlaõigusseaduse muutmine

Võlaõigusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 217 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(7) Käesoleva jao tähenduses loetakse tootjaks käesoleva seaduse § 1062^1 lõikes 3 nimetatud isikut ja toote importijat.“;

2) paragrahvi 1061 pealkirjas ning lõigetes 1 ja 4 ning paragrahvi 1064 pealkirjas, lõike 1 sissejuhatavas lauseosas ja lõikes 3 asendatakse sõna „tootja“ sõnaga „ettevõtja“;

3) paragrahvi 1061 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Kui puudusega toode põhjustas asja hävimise või kahjustumise, vastutab ettevõtja sellest füüsilisele isikule tekkinud kahju eest, välja arvatud juhul, kui kannatanu kasutas hävinud või kahjustunud asja üksnes oma majandus- või kutsetegevuses.“;

4) paragrahvi 1061 täiendatakse lõigetega 2^1 ja 2^2 järgmises sõnastuses:
„(2^1) Kui puudusega toode põhjustas selliste andmete hävimise või kahjustumise, mida füüsiline isik kasutas väljaspool majandus- või kutsetegevust, vastutab ettevõtja tekkinud kahju eest.

(2^2) Andmed käesoleva jao tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/868 Euroopa andmehalduse kohta ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (andmehalduse määrus) (ELT L 152, 03.06.2022, lk 1–44) artikli 2 punktis 1 määratletud andmed.“;

5) paragrahvi 1061 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Ettevõtja ei vastuta kahju eest, mis tekkis tootele endale, sealhulgas puudusega osa tõttu, mis tootesse integreeriti või tootega ühendati kas selle toote tootja poolt või tootja kontrolli all.“;

6) paragrahvi 1061 täiendatakse lõigetega 3^1 ja 3^2 järgmises sõnastuses:
„(3^1) Toode on tootja kontrolli all, kui tootja või tema loal kolmas isik:
1) integreerib, ühendab või tarnib toote osi, sealhulgas tarkvarauuendusi või tarkvara versioonitäiendeid, või
2) muudab toodet.

(3^2) Toode on tootja kontrolli all ka siis, kui tootja on suuteline ise või kolmanda isiku kaudu tarnima tarkvarauuendusi või tarkvara versioonitäiendeid.“;

7) paragrahvi 1061 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:
„(6) Käesolevas jaos sätestatut ei kohaldata:
1) vaba ja avatud lähtekoodiga tarkvara suhtes, mida arendatakse või tarnitakse väljaspool majandus- või kutsetegevust;

2) tuumaõnnetuse põhjustatud kahju korral, kui vastutus sellise kahju eest on reguleeritud Eestis ratifitseeritud rahvusvaheliste konventsioonidega.“;

8) paragrahv 1062 tunnistatakse kehtetuks;

9) seadust täiendatakse §-ga 1062^1 järgmises sõnastuses:
„**§ 1062^1. Vastutavad ettevõtjad**

(1) Käesolevas jaos käsitatakse puudusega tootest põhjustatud kahju eest vastutava ettevõtjana:
1) puudusega toote tootjat;
2) toote puudusega osa tootjat, kui see osa integreeriti tootesse või ühendati sellega toote tootja kontrolli all ning põhjustas toote puuduse.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud tootja vastutus hõlmab ka kogu kahju, mille põhjustas toote puudusega osa, mis integreeriti tootesse või ühendati sellega tootja kontrolli all.

(3) Tootja käesoleva jao tähenduses on füüsiline või juriidiline isik, kes arendab toodet või valmistab või toodab selle või laseb toote projekteerida või valmistada või oma nime, kaubamärki või muid eritunnuseid tootele paigutades esitleb end selle tootjana või arendab toodet või valmistab või toodab selle oma tarbeks.

(4) Kui isik toodet väljaspool selle tootja kontrolli oluliselt muudab ja seejärel teeb selle turul kättesaadavaks või võtab kasutusele, loetakse käesoleva jao tähenduses tootjaks tema.

(5) Oluline muudatus käesoleva jao tähenduses on pärast toote turule laskmist või kasutusele võtmist tehtud tootemuudatus:
1) mida peetakse oluliseks Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnormide kohaselt või
2) mis, juhul kui Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnormides ei ole sätestatud olulise muudatuse künnist, muudab toote algset toimivust, otstarvet või tüüpi, ilma et see oleks tootja esialgses riskihinnangus ette nähtud, ja mille tõttu muutub tootest tuleneva ohu iseloom, tekib uus oht või tõuseb riskitase.

(6) Toote kasutusele võtmine käesoleva jao tähenduses on toote esmakordne tasu eest või tasuta kasutamine Euroopa Liidus majandus- või kutsetegevuse raames, ilma et toodet oleks enne selle esmakordset kasutamist turule lastud.

(7) Kui toote või selle osa tootja ei asu Euroopa Liidus, loetakse vastutavaks ettevõtjaks ka puudusega toote või selle puudusega osa importija või tootja volitatud esindaja.

(8) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud importija ei asu Euroopa Liidus ja kui tootjal ei ole volitatud esindajat, loetakse vastutavaks ettevõtjaks ka tellimuse täitmise teenuse osutaja.

(9) Tellimuse täitmise teenuse osutaja on füüsiline või juriidiline isik, kes pakub oma majandus- või kutsetegevuse raames vähemalt kahte järgmist teenust: talle mittekuuluva toote ladustamine, pakendamine, adresseerimine ja saatmine. Tellimuse täitmise teenuse osutajaks ei loeta isikut, kes osutab postiteenuseid või kaubaveoteenuseid.

(10) Kui Euroopa Liidus asuvat käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 4, 7 või 8 nimetatud vastutavat ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha, vastutab puudusega tootest põhjustatud kahju eest ka toote levitaja, kui:

1) kannatanu taotleb, et levitaja annaks teavet, millega tuvastada Euroopa Liidus asuv käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 4, 7 või 8 nimetatud vastutav ettevõtja või isik, kes levitajale toote tarnis, ja
2) levitaja ei anna käesoleva lõike punktis 1 nimetatud teavet ühe kuu jooksul pärast asjaomase taotluse saamist.

(11) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1–102), artikli 3 punktis i määratletud digiplatvormi pakkuja, kes ei ole käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 4, 7, 8 või 10 nimetatud ettevõtja, kuid kes võimaldas tarbijal sõlmida kauplejaga sidevahendi abil toote suhtes lepingu, vastutab samuti puudusega tootest põhjustatud kahju eest, kui keskmine tarbija võis aru saada nii, et toodet pakub digiplatvorm ise või tema alluvuses või kontrolli all olev isik ning kui on täidetud käesoleva paragrahvi lõikes 10 sätestatud tingimused.

(12) Kui kaks või enam isikut vastutavad käesoleva jao sätete kohaselt sama kahju eest, vastutavad nad solidaarselt.“;

10) paragrahvi 1063 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Tooteks käesoleva jao tähenduses loetakse iga vallasasja, isegi kui see on osa teisest vallasasjast või on saanud kinnisasja osaks, samuti elektrit, tarkvara, toorainet ja käesoleva paragrahvi lõikes 1^1 sätestatud digitaalset tootmisfaili.“;

11) paragrahvi 1063 täiendatakse lõigetega 1^1–1^4 järgmises sõnastuses:
„(1^1) Digitaalne tootmisfail on vallasasja digiversioon või digimall, mis sisaldab vallasasja tootmiseks vajalikku funktsionaalset teavet, võimaldades masina või tööriista automaatset juhtimist.

(1^2) Toote osa on iga kehaline või mittekehaline ese, tooraine või seotud teenus, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud.

(1^3) Seotud teenus on digitaalne teenus, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud nii, et selle puudumine takistaks tootel täita üht või mitut funktsiooni.

(1^4) Toode on puudusega, kui see ei ole ohutu määral, mida isik on õigustatud ootama või mis on Euroopa Liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav.“;

12) paragrahvi 1063 lõike 2 sissejuhatav lauseosa ja punkt 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:
„Et teha kindlaks, kas toode on puudusega, arvestatakse kõiki asjaolusid, eelkõige:“;
„1) toote avalikkusele esitlemise viisi, toote omadusi, sealhulgas märgistust, disaini, tehnilisi omadusi ja koostist, ning pakendit ja kooste-, paigaldus-, kasutus- ja hooldusjuhendit;“;

13) paragrahvi 1063 lõiget 2 täiendatakse punktidega 4–9 järgmises sõnastuses:
„4) mõju, mida pärast turule laskmist või kasutusele võtmist avaldas tootele selle õpivõime või võime omandada uusi funktsioone;
5) mõistlikult eeldatavat mõju, mida tootele avaldasid muud tooted, mille puhul võib eeldada, et neid kasutati koos asjaomase tootega, sealhulgas ühendatuna;
6) asjakohaseid tooteohutusnõudeid, sealhulgas küberturvalisuse nõudeid;
7) pädeva asutuse või käesoleva seaduse §-s 1062^1 nimetatud ettevõtja otsust toode tagasi nõuda või muud tooteohutusalast sekkumist;
8) selle kasutajarühma vajadusi, kellele toode oli mõeldud;

9) toote eesmärgile vastavust, kui toote eesmärk oli kahju ennetada.“;

14) paragrahvi 1063 täiendatakse lõikega 2^1 järgmises sõnastuses:
„(2^1) Kui tootja säilitas pärast toote turule laskmist toote üle kontrolli, võetakse toote puuduse olemasolu kindlaks tehes arvesse aega, millest alates toode ei olnud enam tootja kontrolli all.“;

15) paragrahvi 1064 lõikes 1 asendatakse sõna „tuleneva“ sõnaga „põhjustatud“;

16) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„1) ta ei ole toote tootja või importijana toodet turule lasknud või kasutusele võtnud;“;

17) paragrahvi 1064 lõiget 1 täiendatakse punktiga 1^1 järgmises sõnastuses:
„1^1) ta ei ole toote levitajana teinud toodet turul kättesaadavaks;“;

18) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„2) on tõenäoline, et tootja poolt toote turule laskmise või kasutusele võtmise ajal või levitaja poolt toote turul kättesaadavaks tegemise ajal ei olnud tootel kahju põhjustanud puudust või et see puudus tekkis hiljem;“;

19) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 3 tunnistatakse kehtetuks;

20) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„5) toote turule laskmise või kasutusele võtmise ajal või ajal, mil toode oli tootja kontrolli all, ei saanud puudust tollaste teaduslike ja tehniliste teadmiste taseme järgi avastada.“;

21) paragrahvi 1064 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Toote osa tootja ei vastuta kahju eest, kui ta tõendab, et toote puudus on tingitud selle toote konstruktsioonist, millesse toote osa integreeriti, või toote tootja antud juhisest.“;

22) paragrahvi 1064 täiendatakse lõigetega 2^1 ja 2^2 järgmises sõnastuses:
„(2^1) Isik, kes toodet oluliselt muutis, ei vastuta kahju eest, kui ta tõendab, et kahju põhjustanud puudus on seotud toote osaga, mida muutmine ei mõjutanud.

(2^2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatut ei kohaldata, kui toote puuduse põhjustas järgmine tootja kontrolli all olnud asjaolu:
1) seotud teenus;
2) tarkvara, sealhulgas tarkvarauuendus või tarkvara versioonitäiend;
3) toote ohutuse tagamiseks vajaliku tarkvarauuenduse või tarkvara versioonitäiendi puudumine;
4) toote oluline muudatus.“;

23) paragrahvi 1064 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:
„(4) Ettevõtja kohustust kahju hüvitada võib vähendada või selle välistada, kui kahju põhjustas nii toote puudus kui ka kannatanu süü või sellise isiku süü, kelle eest kannatanu vastutab.“;

24) paragrahvi 1065 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi 1065 täiendatakse lõigetega 2–5 järgmises sõnastuses:
„(2) Toote puudust eeldatakse, kui:
1) ettevõtja ei esita tõendeid § 1065^1 lõikes 1 sätestatu kohaselt;
2) kannatanu esitab asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et toode ei vasta Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnõuetele, mille eesmärk on kaitsta kannatanut kahju eest, või

3) kannatanu esitab asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et kahju põhjustas toote ilmne rike mõistlikult eeldatava kasutamise ajal või tavatingimustes.

(3) Põhjuslikku seost toote puuduse ja kahju vahel eeldatakse, kui on leidnud kinnitust, et toode on puudusega ja tekkinud kahju on selline, mida niisugune puudus tavaliselt põhjustab.

(4) Toote puudust või põhjuslikku seost toote puuduse ja kahju vahel või mõlemat eeldatakse, kui olenemata tõendite esitamisest §-s 1065^1 sätestatu kohaselt ja kõiki juhtumi asjaolusid arvestades:
1) on kannatanul ülemääraseid raskusi toote puuduse või põhjusliku seose või mõlema tõendamisega, eelkõige tehnilise või teadusliku keerukuse tõttu, ning
2) kannatanu esitab asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et toote puuduse või põhjusliku seose või mõlema esinemine on tõenäoline.

(5) Ettevõtjal on õigus käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 sätestatud eeldus ümber lükata.“;

25) seadust täiendatakse §-ga 1065^1 järgmises sõnastuses:
„**§ 1065^1. Tõendite kogumine**

(1) Kohus nõuab kannatanu taotlusel ettevõtjalt tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite esitamist, kui kannatanu on oma väiteid nõude olemasolu kohta põhistanud.

(2) Kohus nõuab ettevõtja taotlusel kannatanult tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite esitamist, kui ettevõtja on oma väiteid nõude puudumise kohta põhistanud.

(3) Kohus hindab käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhul tõendi esitamise vajalikkust ja proportsionaalsust. Seejuures arvestab kohus nii poolte kui ka kolmandate isikute õigustatud huve, eelkõige seoses konfidentsiaalse teabe ja ärisaladuse kaitsega.

(4) Kui ettevõtjalt nõutakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul ärisaladuse või väidetava ärisaladuse avaldamist, võib kohus poole põhjendatud taotluse alusel või omal algatusel rakendada meetmeid, mis on vajalikud ärisaladuse kaitsmiseks.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhul võib kohus teise poole põhjendatud taotluse alusel või omal algatusel nõuda, et tõendid esitatakse kergesti kättesaadaval ja mõistetaval viisil, kui see on tõendi esitaja kulusid ja pingutusi arvestades proportsionaalne.“;

26) paragrahvi 1066 lõikes 1 asendatakse sõna „tootja“ sõnadega „vastutava ettevõtja“;

27) paragrahvi 1066 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Sõltumata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatust, lõpeb käesolevas jaos sätestatust tulenevate nõuete esitamise õigus kümne aasta möödumisel kahju põhjustanud toote turule laskmise või kasutusele võtmise päevale järgnevast päevast, välja arvatud juhul, kui selleks ajaks on kohtusse esitatud hagi. Oluliselt muudetud toote puhul lähtutakse selle turul kättesaadavaks tegemise või kasutusele võtmise päevale järgnevast päevast.“;

28) paragrahvi 1066 täiendatakse lõikega 2^1 järgmises sõnastuses:
„(2^1) Sõltumata käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatust, lõpeb kannatanule kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamisest tulenevate nõuete esitamise õigus 25 aasta möödumisel kahju põhjustanud toote turule laskmise või kasutusele võtmise päevale järgnevast päevast, välja arvatud juhul, kui selleks ajaks on kohtusse esitatud hagi. Eelnimetatu kehtib juhul, kui

kannatanu ei saanud esitada hagi lõikes 2 sätestatud tähtajal seetõttu, et talle ei olnud kehavigastus või tervisekahjustus teada ega pidanud teada olema.“;

29) paragrahvi 1066 lõikes 3 asendatakse tekstiosa „lõikes 2“ tekstiosaga „lõigetes 2 ja 2^1“;

30) paragrahvi 1067 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Kokkulepe, millega ettevõtja käesolevas jaos sätestatud vastutust kannatanu ees piiratakse või see välistatakse, on tühine.“;

31) seaduse normitehnilist märkust täiendatakse tekstiosaga järgmises sõnastuses:
„Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/2853, mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ (ELT L, 2024/2853, 18.11.2024).“.

§ 2. Võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmine

Võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 22 lõiget 3 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:
„Käesoleva lõike jõustumisest alates turule lastud või kasutusele võetud toote suhtes kohaldatakse võlaõigusseaduse 53. peatüki 3. jao sõnastust.“;

2) seaduse normitehnilist märkust täiendatakse tekstiosaga järgmises sõnastuses:
„Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/2853, mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ (ELT L, 2024/2853, 18.11.2024).“.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026

Algatab Vabariigi Valitsus 26. novembril 2026. a nr 2-6/26-02391

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)
Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik